

## СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА СТАТИСТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

*Т. В. Кобилінська,*

*кандидат економічних наук,*

*заступник начальника управління статистики*

*сільського господарства та навколишнього середовища,*

*ГУС у Житомирській області*

*Анотація.* У статті розглянуто питання, пов'язані зі статистикою сільського господарства. Охарактеризовано проблеми задоволення інформаційних потреб суспільства в якійсій статистичній інформації. На основі статистичних даних проаналізовано стан та ефективність діяльності агровиробників країни.

*Ключові слова:* статистика сільського господарства, інформаційна система країни, статистичний аналіз, якість інформації, агровиробництво.

*Анотация.* В статье рассмотрены вопросы, связанные со статистикой сельского хозяйства. Охарактеризованы проблемы удовлетворения информационных потребностей общества в качественной статистической информации. На основе статистических данных проведен анализ состояния и эффективности деятельности агропроизводителей страны.

*Ключевые слова:* статистика сельского хозяйства, информационная система страны, статистический анализ, качество информации, агропроизводство.

*Abstract.* In the article the scientific basis of the concepts and issues related to the agricultural statistics. The characteristic problems of information needs of society in quality statistical information. Based on statistical analyzes the status and effectiveness of agricultural farming country.

*Keywords:* agriculture statistics, information system of the country, statistical analysis, quality of information, agricultural production.

*Постановка проблеми.* У сучасному суспільстві в умовах економічних реформ та інтеграційних процесів зростає роль сільськогосподарської статистики як одного з найважливіших важелів державного управління національною економікою. Статистика стає не тільки джерелом інформації про

найважливіші явища і процеси, що відбуваються в аграрній галузі, але й вагомим інструментом ефективного управління цими явищами та процесами.

У соціально-економічному розвитку країни сільське господарство посідає особливе місце. Воно є однією з головних галузей національної економіки. Додатковим стимулом та випробуванням для аграріїв стало набуття Україною членства у Світовій організації торгівлі. З огляду на це сьогодні особливого значення набуває підвищення ефективності системи державного регулювання аграрного сектору, яка буде спрямована на створення сприятливих умов для залучення приватного капіталу у вітчизняне сільськогосподарське виробництво, підвищення якості агропродукції та її конкурентоспроможності.

Сільське господарство – складний і різноманітний об'єкт, який являє собою комплекс взаємопов'язаних галузей. Його основне завдання як галузі матеріального виробництва – надійне забезпечення потреб населення в продовольстві, а промисловості – у сільськогосподарській сировині.

Одним із чинників прийняття зважених та обґрунтованих управлінських рішень в аграрній галузі є аналіз якісних статистичних даних, що характеризують явища, процеси, динаміку і тенденції. В Україні формування методології, а також збирання, зведення й обробку даних здійснює система органів державної статистики. На думку автора, економіко-статистичний аналіз результатів діяльності агропідприємств має ґрунтуватися на статистичних даних цієї системи із залученням адміністративних даних інших міністерств, комітетів та відомств. У вітчизняній практиці немає єдиного підходу до оцінки результатів діяльності та виробництва аграрних підприємств. Необхідність комплексного аналізу, який урахував би всі складові сільськогосподарського виробництва, особливо екологічну, зумовлена потребою суспільства у забезпеченні його продовольчої безпеки.

*Аналіз останніх досліджень і публікацій.* У розробку методологічних та організаційно-практичних аспектів розвитку і формування елементів сільськогосподарської та екологічної статистики зробили внесок такі науковці: А. Боярський, С. Герасименко, А. Головач, В. Данилко, В. Єлейко, А. Єріна, Г. Кулагіна, Р. Моторин, О. Осауленко, Н. Парфенцева, Я. Побурко, М. Трудова, Р. Тринько, В. Швець, О. Янковий та ін. Незважаючи на значну кількість публікацій з цієї проблеми, залишається ряд дискусійних питань щодо економічної ефективності агровиробництва, зокрема з урахуванням організаційної структури аграрного сектору України та вступу її до Світової організації торгівлі (СОТ) [1; 2; 3].

*Метою проведеного дослідження є вивчення та статистичний аналіз сучасного стану сільського господарства країни.*

*Виклад основного матеріалу.* В ході реалізації програми “Стратегія розвитку державної статистики на період до 2017 року” було розв’язано ряд важливих проблем, ключовою з яких є проблема більш повного задоволення інформаційних потреб суспільства в якісній статистичній інформації, зокрема і сільськогосподарській, шляхом підвищення доступності та зрозумілості статистичних даних і вдосконалення методології їх формування. Реалізація цієї програми сприяла подальшому розвитку соціально-економічних відносин, становленню громадянського суспільства та процесам європейської інтеграції. Щодо сільськогосподарської статистики, то основними завданнями є створення системи ключових показників статистики сільського, лісового та рибного господарства відповідно до вимог Глобальної стратегії удосконалення сільськогосподарської та сільської статистики, підготовленої Світовим банком разом із Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН, запровадження складання економічних рахунків сільського господарства та проведення структурних спостережень у цій галузі. Таким чином, за роки незалежності в статистиці сільського господарства України відбулися кардинальні зміни. Мета офіційної аграрної статистики полягає в тому, щоб виробляти та поширювати якісні статистичні дані, здатні надійно відображати економічні й соціальні явища, що відбуваються в країні та світі. Водночас статистичні дані повинні бути доступні всім користувачам, тобто вони мають бути суспільними. При цьому офіційна сільськогосподарська статистика є, перш за все, засобом створення об’єктивної бази для прийняття стратегічних урядових рішень та розроблення відповідної державної політики в економіці, соціальній та інших сферах. Отже, статистичні сільськогосподарські дані необхідні для таких цілей:

- ✓ загальна пропаганда, що включає суспільні дискусії про стратегії, цілі та напрями аграрної політики; (не перше!)
- ✓ детальний аналіз розподілу ресурсів і розробка стратегій і програм в аграрній сфері;
- ✓ моніторинг програм і бюджетне адміністрування;
- ✓ оцінка результатів діючих стратегій і програм;
- ✓ сприяння більшій прозорості та підвищенню рівня звітності державної влади перед суспільством

Інформація для досягнення всіх перерахованих цілей генерується статистичною системою. Дані надходять від великої кількості респондентів, до числа яких належать домогосподарства й окремі особи, сільськогосподарські підприємства, комерційні господарства, державні установи та організації, інші постачальники послуг, некомерційні організації, зокрема громадські та релігійні організації тощо.

Глобалізаційні процеси ставлять перед агропромисловим комплексом України завдання якнайшвидшого підвищення конкурентоспроможності та поліпшення якості продукції на засадах інноваційного розвитку й сучасних тенденцій екологізації сільськогосподарського виробництва. Наша країна наділена унікальним природно-кліматичним і ресурсним потенціалом, отже повинна зайняти одне з провідних місць серед виробників екологічно чистої сільськогосподарської продукції з метою її постачання на внутрішній ринок, а також для реалізації на експорт. Водночас екологічне сільське господарство сприятиме розв'язанню ряду актуальних проблем, які існують в аграрному виробництві України, зокрема зайнятості сільського населення, збереженню навколишнього природного середовища, поліпшенню здоров'я населення, зменшенню потреб у синтетичних хімічних засобах захисту рослин та мінеральних добривах.

За розрахунками, у 2014 р. частка сільського господарства (включаючи мисливство та лісове господарство) у загальному обсязі валової доданої вартості усіх галузей економіки склала 11,8%. Обсяг продукції сільського господарства серед усіх категорій господарств у фактичних цінах становив 370,8 млрд грн. У галузевій структурі валової продукції сільського господарства провідне місце (70,2% загального обсягу виробництва) традиційно належить продукції рослинництва. У сільськогосподарських підприємствах її частка становить 75,7%, у господарствах населення – 63,4%. У 2014 р. виробництвом сільськогосподарської продукції займалося майже 53 тисячі підприємств, якими використовувалося близько 22 млн га сільськогосподарських угідь. На 1 листопада 2014 р. нараховувалося більше 39 тисяч фермерських господарств, у власності та користуванні яких знаходилося 4,6 млн га сільськогосподарських угідь, у тому числі 4,5 млн га ріллі [4; 5; 6].

*Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі.* Таким чином, за роки незалежності країни в сільському господарстві України відбулися кардинальні зміни. Отримали розвиток побудовані на приватній власності на землю й індивідуальній або сімейній формах організації

праці особисті селянські господарства, виникла нова форма господарювання – фермерство, яка в усьому світі довела свою ефективність. Отже, в Україні створено три форми господарювання – особисті селянські та фермерські господарства, а також сільськогосподарські підприємства ринкового типу. За розмірами вони відповідають практиці багатьох високорозвинених країн світу, що характеризуються ефективним веденням сільського господарства і перевиробництвом продукції. Створені в Україні форми господарювання відповідають вимогам бізнесу різного рівня – великого, середнього, дрібного.

### **Список використаних джерел**

1. Саблук П. Т. Основні напрями розвитку високоєфективного агропромислового виробництва в Україні / П. Т.Саблук // Економіка АПК. – 2002. – № 4. – С. 8–16.

2. Петров В. М. Розвиток агротехнологій і технічна політика у сільському господарстві / В. М.Петров // Економіка АПК. – 2006. – № 8. – С. 36–40.

3. Зубець М. В. Розвиток інноваційний процесів в агропромисловому розвитку / М. В.Зубець, С. О.Тивончук. – К. : Аграрна наука, 2004. – 192 с.

4. Сільське господарство України у 2014 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://ukrstat.gov.ua/> – Назва з титул. екрана.

5. Валова продукція сільського господарства України за 2014 рік : [стат. бюл.] / за ред. О. М.Прокопенка ; Держстат України. – К.: ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2015. – 22 с.

6. Валова продукція сільського господарства України за 2013 рік : [стат. бюл.] / за ред. О. М. Прокопенка ; Держстат України. – К. : ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2014. – 21 с.